

ВІСНИК

СКОВОРОДИНІВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ МОЛОДИХ УЧЕНИХ

*"Ми сотворим світ лучишій,
Бозихдем день веселейший"*
Г.С. Сковорода

Харків 2021

**МІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ**

***ВІСНИК
СКОВОРОДИНІВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ***

Збірник наукових праць

Харків – 2021

УДК 378:001.891

В 53

Редакційна колегія:

Головний редактор – Бойчук Юрій Дмитрович, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Заступник головного редактора – Кабусь Наталя Дмитрівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри соціальної роботи і соціальної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Рецензенти:

Боярська-Хоменко Анна Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди;

Золотухіна Світлана Трохимівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

*Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди,
протокол № 7 від 11.11.2021 року*

В 53 Вісник Сковородинівської академії молодих учених [Електронне видання]: збірник наукових праць / за загальною редакцією проф. Бойчука Ю. Д. – Харків : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. – 479 с.

Збірник містить наукові праці, які присвячені висвітленню теоретичних і практичних результатів наукових досліджень молодих науковців, викладачів закладів вищої освіти, докторантів, аспірантів, магістрантів, студентів з актуальних питань розвитку науки, історичного досвіду, сьогодення та перспективи досліджень із найважливіших галузей психолого-педагогічних, суспільних, природничо-математичних, філологічних, мистецтвознавчих наук, фізичної культури, здоров'я і спорту.

© Автори статей, 2021

© ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021

Луцик О. А.	
ВИКОРИСТАННЯ «КУБИКІВ ІСТОРІЙ» У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ.....	297
Мелешенко М. О.	
СПОРТ ЯК ДІЄВИЙ ЗАСІБ ЗНЯТТЯ СТРЕСУ	301
Мусієнко А. В., Цимбалюк Ж. О.	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАСКЕТБОЛУ 3x3	304
Одерій А. О.	
РОЗВИТОК ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНОЇ СТОРОНИ МОВИ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ	308
Онищенко І. В.	
ВПЛИВ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ НА ФОРМУВАННЯ ГАРМОНІЙНОЇ ОСОБИСТОСТІ	312
Руденко Л. В.	
ПОРУШЕННЯ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ: СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД.....	315
Семенчук К. Г., Цимбалюк Ж. О.	
ПРОВЕДЕННЯ ФІЗКУЛЬТХВИЛИНОК НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	320
Синящок В. В., Спужак В. Б.	
САМОСТІЙНІ ЗАНЯТТЯ ЯК ЗАСІБ ПОКРАЩЕННЯ СТАНУ ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ	324
Sokotska O.O.	
LOGORHYTHMICS AS A COMPONENT OF CORRECTIONAL WORK WITH PRESCHOOLERS WITH GENERAL SPEECH UNDEVELOPMENT CAUSED BY DYSARTHY.....	328
Телетник Т. Ю.	
РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИНЕННЯМ МОВЛЕННЯ ЗАСОБАМИ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ	333
Турчинова А. І., Коц С. М.	
ХАРАКТЕРИСТИКА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ДИХАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ДІТЕЙ	338
Чубукіна М. В.	
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЛОГОПЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ДІТЯМ РАННЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ МОВЛЕННЄВОГО	

2. Логопедія. Підручник. За ред. М. Шеремет. Київ: Видавничий Дім "Слово", 2010. 376 с.

3. Програма з корекційно-розвиткової роботи для підготовчого, 1-4 класів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення («Корекція мовлення») Київ, 2016.

4. Чередніченко Н. Горбачова Д. Комплексна діагностика дисграфічних та дизорфографічних помилок у письмі молодших школярів із порушенням писемного мовлення. Інститут корекційної педагогіки та психології НПУ імені М.П.Драгоманова. *Журнал «Логопедія»*. 2015. № 5. С.74–84.

Семенчук К. Г.,

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

українського мовно-літературного факультету

імені Г.Ф. Квітки-Основ'яненка,

Цимбалюк Ж. О.,

канд. фіз. вих. і с., доцент

Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ПРОВЕДЕННЯ ФІЗКУЛЬТХВИЛИНОК НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Для сучасного уроку української мови характерним є поєднання психологічного, статичного та динамічного навантаження на окремі органи й системи та на організм школяра у цілому (Цимбалюк, 2013). Будь-яка робота, що виконується без перерви на відпочинок, розвиває втому, знижує функціональні можливості організму (Ланцюженко, 2006; Цимбалюк, 2020). Усе це негативно впливає на здоров'я дитини. Проведення фізкультхвилинок на шкільних заняттях з української мови є актуальним та необхідним.

Фізкультхвилинки являють собою короткотривалі перерви приблизно на 2-3 хвилини під час яких учні виконують деякі нескладні вправи. Вправ зазвичай небагато, бо такі перерви не мають на меті виконати цілий комплекс різних рухів, а лише допомогти учням розім'яти тіло й відволіктися. Особливу увагу слід приділити розминці спини, м'язів тулуба, кистей рук, дати відпочити органам зору й слуху. Такі перерви не відволікають учнів від роботи, а сприяють більшій концентрації уваги і запобігають перевтомі (Цимбалюк, 2013).

Як відомо, на уроках української мови учням доводиться багато писати. Під час писання значне навантаження отримують дрібні м'язи кисті руки, що працює, м'язи верхніх кінцівок. Наявне відчуття втоми, що спричинене напруженою роботою в цей час, вимагає проведення фізкультхвилинки для позбавлення втоми дрібних м'язів кисті, для позбавлення втоми м'язів рук та тулуба (шийного відділу хребта).

Тривале перебування в одноманітній позі, відсутність м'язових напружень і механічне здавлювання кров'яних судин задньої поверхні стегна у положенні сидючи знижує на уроці інтенсивність кровообігу у дітей, погіршує кровопостачання головного мозку, ускладнює його роботу (Цимбалюк, 2013). Усе вищезазначене створює передумови для розвитку в учнів відхилень у стані здоров'я – порушення постави (сутулість, асиметрія пліч, крилоподібних лопаток, сколіоз), підвищення артеріального тиску, накопичення зайвої ваги, збільшення ризику виникнення захворювань серцево-судинної системи та органів дихання, порушення обміну речовин. Проведення фізкультхвилинки на уроці необхідно для попередження локальної втоми, поліпшення кровообігу, корекції постави (Цимбалюк, 2020). Фізкультхвилинки повинні містити як вправи загальної дії, так і вправи конкретного характеру (вправи для поліпшення мозкового кровообігу, для позбавлення втоми м'язів тулуба (верхнього грудного та поперекового відділів хребта), для розвитку дихання).

Більшість інформації про навколишній світ людина отримує за допомогою органів зору. Навантаження на очі у сучасної дитини величезне, а

відпочивають вони лише під час сну (Піддубний, 2012). З кожним роком вивчення української мови у школярів підвищує необхідність переробляти більший обсяг зорової інформації, тому зоровий апарат учня відчуває постійне перенапруження. Особливого значення набуває проведення на уроках профілактичних комплексів вправ для очей.

Значне навантаження під час уроків отримують органи слуху. Надмірне перенапруження органів слуху, за даними вчених, негативно впливає на роботу органів зору.

На уроці української мови учні інформаційно перевантажуються. Розумова праця пов'язана зі значним навантаженням на вищі відділи центральної нервової системи і психічні функції організму учня. При розумовій діяльності на уроці на фоні обмеження рухової активності у школярів скорочується потік імпульсів від м'язів до рухових центрів кори головного мозку. Це знижує збуджуваність нервових центрів і, як наслідок, розумову працездатність. Відчуття втоми, що спричинене напруженою роботою, наявне й попереджає про труднощі, які з'явилися в організмі учня (Цимбалюк, 2020). Тривала стійка увага, яка вимагається на уроці української мови, зникає, що приводить до недостатньої активності учнів. Для вирішення цієї проблеми під час фізкультхвилинки застосовуються активні, фізично інтенсивні вправи, вправи на увагу.

Зміст вправ і завдань під час фізкультхвилинки повинен залежати від характеру та умов проведення уроку. На уроках української мови у молодшій школі більшість завдань передбачає виконання вправ для вироблення каліграфічних навичок, що в свою чергу спричиняє посилену роботу м'язів рук, переважно м'язів спини, органів зору.

Учні середньої школи на заняттях з української мови виконують не тільки репродуктивні вправи, а й здійснюють різноманітні узагальнення мовленнєвих питань. Актуальними є питання підтримки уваги, попередження локальної втоми, поліпшення кровообігу, корекції постави.

Зміст навчальної дисципліни у старшій школі вимагає виконання розумових операцій з метою поглиблення, уточнення та конкретизації різноманітних філологічних операцій. Необхідно попереджати інформаційне перевантаження, чергувати розумові та фізичні навантаження, підвищувати активність учнів. Отже, необхідно перетворити фізкультхвилинки на корисну звичку.

Список використаних джерел

1. Ланцюженко З. Д., Школьник С. Я., Бешапошникова Т. В. Музично-ритмічні хвилинки та розспіванки для дітей. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. 64 с.
2. Піддубний О. Г., Цимбалюк Ж. О., Гогіна Т. І., Коновалов В. В. Організаційно-методичні основи побудови процесу фізичного виховання студентів педагогічних вищих навчальних закладів: навч. посібник для організаторів занять з фіз. виховання. Х.: ХНПУ, 2012. 201 с.
3. Цимбалюк Ж. О., Ткач О. В., Мкртичан О.А. Фізкультхвилинки на уроках української мови. Методичні рекомендації з курсу «Фізичного виховання» для студентів ВНЗ філологічних спеціальностей. Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2013. 18 с.
4. Цимбалюк Ж., Семенчук К. Попередження втоми під час навчального навантаження. *Фітнес, харчування та активне довголіття: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції*. Луцьк: ВНУ, 2021. С. 38.